

Documents per a la història del contrast de la moneda a Cervera (1407-1716). (segona part)

J. M. LLOBET I PORTELLA

50

1546, gener, 7. Cervera

Francesc Balaguer, argenter, reconeix que té en dipòsit els objectes del contrast.

AHCC, FM, *Records i crides*, 1545-1548, s. f

«Dictis die et anno Ffranciscus Balaguer, argenterius ville Cervarie, constitutus personaliter intus domum aule paciarie ville Cervarie, confessus fuit et recognovit dictis magnificis paciariis et suis successoribus tenere predicta in pura comanda, plano, pluro [*sic*] et simplici deposito, que omnia et singula promisit restituere tociens quociens fuerit requisitus. Et pro hiis obligavit persona et bona, etc., renuntiando, etc., obligando, etc.

»Testes predicti.»

51

1551, maig, 20. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda que el contrast sigui donat en la forma acostumada a Francesc Balaguer. Els anys següents s'encarregarà, per torn, a cada un dels argenters de la població.

AHCC, FM, *Consells*, 1551, f. 30 v

«Més fonch preposat per lo honorable en Francesch Balaguer al magnífich consell que li plàcie donar lo salari del contrast y comanar aquell.

»Sobre açò lo magnífich y honorable consell deslberà, provehí y ordenà que sie donat lo dit contrast y en la forma acostumada al dit Balaguer, ab salari de trenta sous per quiscun any, y que sie donat quiscun any a quiscun argenter a ffi que tots ne passen.»

52

1551, maig, 25. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda que el contrast sigui donat a Jaume Mensa o a una altra persona.

AHCC, FM, *Consell*, 1551, f. 32 v

«Més fonch preposat com mestre Balaguer no ha volgut acceptar lo contrast ab salari de trenta sous. Que sobre açò vullen provehir.

»Sobre açò lo magnífich y honorable consell deslberà y acordà que lo contrast sia donat a-n Jaume Mença ab lo salari de trenta sous y, si dit Mença no volrà acceptar ab salari dels dits trenta sous, que sie donat a mestre Ferrando y, si mestre Ferrando no-l volrà acceptar, que los senyors de pahers lo puguen, ab dit salari de trenta sous, donar an aquella persona que-ls parrà, y que stigue a la plaça ho al carrer.»

53

1582, desembre, 28. Cervera

El consell de la vila de Cervera elegeix Jaume Mensa pesador del contrast.

AHCC, FM, *Consells*, 1583, f. 11 v

«Més elegiren en pesador del contrast, ab lo salari de quinze sous, a qui tocarà lo torn: [Francesch Tarroja, ratllat] Jaume Mensa.»

54

1583, gener, 29. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda mantenir Jaume Mensa com a pesador del contrast.

AHCC, FM, *Consells*, 1583, f. 15 v

[*Al marge esquerre:*] «Contrast.

»Al qual magnífich consell fonch preposat per mossèn Francesch Tarroja dient que sien servits tornar a lloc lo torn del contrast perquè lo any passat ere ell conseller y no·l se aturà y toque a ell, que lo y donen.

»Sobre açò lo magnífich consell deliberà y acordà que se stigue com stà, attès que mossèn Mensa és conseller.»

55

1610, desembre, 28. Cervera

El consell de la vila de Cervera elegeix Josep Mensa pesador del contrast.

AHCC, FM, *Consells*, 1611, f. 14

«Més elegiren en pesador del contrast, ab lo salari acostumat de quinze sous, Josep Mensa.»

56

1611, març, 15. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda fer saber, mitjançant una crida, que a la pae-ria es pesaran determinades monedes de plata i es canviaran per moneda corrent segons el valor del seu metall.

AHCC, FM, *Consells*, 1611, f. 21 v

«A la qual magnífica promenia fonc proposat per los dits senyors de pahers com tenien rebuda una carta de sa excel·lència, la qual se'ls és legida, lo effecte de la qual és per la crida⁷ que sa excel·lència a manada publicà per la terra sobre de que no se prenguen peses de dos reals ni tastons ni mig tastons sinó al que pesaran de son just pes y valor de la plata, conforme en dites crides y letra largament està contengut. Que sien servits de determinar lo que se de fer per a què se fasse ab deslberació, conforme és menester.

»E la dita magnífica promenia deslberà y acordà que, conforme la carta de sa excel·lència, que perquè la pobre gent tròpia cambi a les peses de dos y tastons y mig tastons que·s fasse una crida per la present vila en la qual notifiquen y fassan a saber que tots los que volran reals a dites peses y tastons y mig tastons que ne vagen a la casa de la vila, que allí los donaran reals conforme lo pes és de la plata dels tastons y mig tastons y peses de dos.»

1611, maig, 14. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda pagar al cap de l'any el treball del contrast a l'argenter Josep Mensa.

AHCC, FM, *Consells*, 1611, 24 v

«Més fonch preposat per mossèn Joseph Mensa, argenter, que per portar lo contrast de pesar les monedes té molt treball ca-dia, que per ço sien servits de pagar-lo de son treball.

»E lo magnífich consell deslberà y determinà que al cap del any, vist los treballs que aurà presos, se li pagaran.»

1611, maig, 21. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda fer saber, mitjançant una crida, que a la pae-ria es pesarà la moneda de plata retallada i es canviarà per moneda corrent segons el valor del seu metall i elegeix les persones que han de realitzar aquesta tasca.

AHCC, FM, *Consells*, 1611, f. 25 v

«Al qual magnífich consell fonch proposat per los dits magnífichs senyors de pahers com tenien rebuda una carta de sa exel·lència, la qual los fonch legida, lo effecte de la qual és per la crida⁸ que sa exel·lència a manat y mana publicar per la terra sobre dels reals, sous y sisens, sobre de que tots los reals, sous y sisens fabricats en seques reals que seran estoritzats ho artificiosament disminuyts no-s puguen donar ni pendre sinó és a pes per lo just valor de aquells y també que tota moneda de fals encuny boscaterra sie totalment prohibida y altres coses en ella se conté y, com se veu clarament se offerexen grans treballs, axí per la universitat y habitants en ella y, en particular, de la pobra gent, que sien servits de determinar lo que se ha de fer per a què se fasse ab deslberació, conforme és menester.

»E lo magnífich consell deslberà y determinà que les crides de sa exel·lència se publiquen axí com sa exel·lència mane y que per remedià la pobre gent per a comprar pa y carn sie feta una crida que tots los que tindran reals de bon encuny estoritzats y desmen[u]yts de son just pes y sarsenats que-ls aporten a la casa de la vila, que allí los pendran a pes, conforme manen les crides, y los donaran bona moneda, y que la moneda de les carniseries y dels blats que per avuy se trobe la universitat que és curta y sarsenada y bosquetana que sie enviada a Barcelona a effecte de batre aquella a la seca per compte de dita universitat y també la que rebran en lo sdevenidor. Aprés y per dits effectes, per a rebre y pesar y fer fer moneda nova, elegiren en clavari y receptor a Jaume Puig y en credenser y pesador

a Joseph Mensa, argenter. Y que sie respost a sa exel·lència per a què no rebe dany la taula en les monedes té deposades de particulars.»

59

1612, febrer, 14. Cervera

Joan Fuster, caixer de la Taula de Canvi de Cervera,⁹ reconeix haver rebut de Jaume Puig, clavari de les monedes retallades, 516 lliures i 12 sous.

AHCC, FM, Taula de Canvi, *Manual*, 1610-1612, s. f.

«Deu Jaume Puig, burgès de Cervera, sinch-centes setze liures, dotze sous, que per ell dixen a Joan Fuster, caxer de la present taula; dix són [y] les hi pague per tantes que se'n trobaren en dita taula de moneda sercenada al temps se publicaren les crides del excel·lentíssim senyor virrey, ço és, quatre-centes quoranta liures de les pecúnies rebudes dels carnisers des del dia de pascua fins al dia de la publicació de dites crides y setanta-y-sis liures, dotze sous, que es trobaren en dita taula de resta del depòsit de cent y vint liures féu Antònio Ferran, syndich de la universitat, lo any M DC X, per la compra del farreginal de Thomàs Moxó, quòndam prevere beneficiat en la yglésia maior de Cervera, la qual no tingué effecte, y, per quant dit Puig per dezliberació de consell ordinari fonch elegit en clavari de les peccúnies sercenades de dita universitat, restitueix a dit Fuster dites 516 lliures, 12 sous; diem D XVI lliures, XII sous.

»Jo Joan Fuster he rebut les dites sinch-centes setze lliures y dotze sous.»

60

1612, maig, 3. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda que la moneda dipositada a la Taula de Canvi es torni tal com es va rebre: pel seu valor nominal o a pes.

AHCC, FM, *Consells de Vintiquatrena*, 1605-1632, f. 5 (1612)

«Al qual magnífich consell fonch preposat per los dits senyors de pahers que la taula de la present universitat prenie gran dany en la moneda que avien deposada en ella ans de les crides perquè l'aviem deposada axí com corrie y que si hara l'aviem de tornar a pes serie en notable dany y pèrdua de la universitat, que per ço determinassen la fahedor y com se avien de girar.

»E lo magnífich consell acordà y determinà que tots los diners que se són presos en la taula de la present vila ans que no-s feren les crides que prenguessen la moneda axí que-s donen als qui la deposaren, de la manera que la deposaren, conforme corrie aleshores, y després de la crida ensà se done com l'an donada, a pes, de manera que la pre-

sent universitat no perde cosa alguna; attès no n'hagut profit, que no és de rahó ne aye dany.»

61

1612, desembre, 19. Cervera

Jaume Puig, mercader, reconeix haver rebut 6 lliures que són l'import dels treballs realitzats com a clavari de les monedes retallades i boscatères.

AHCC, FM, *Àpoques ordinàries*, 1612, s. f

[*Al marge esquerre:*] «Puig, VI lliures.

»Die XVIII° dezembris 1612.

»Similis fuit firmata apocha per Iacobum Puig, mercator Cervarie, de sex libris que los senyors de pahers, tenint poder del consell ordinari, han tatxades per sos treballs de clavarí de les monedes sarsenades y boscatères en lo any passat de 1611. Et ideo renuntiando, etc. Fiat, etc.»

62

1617, desembre, 28. Cervera

El consell de la vila de Cervera elegeix Josep Mensa pesador del contrast.

AHCC, FM, *Consells*, 1618, f. 11

«Més ellegiren en pesador del contrast, ab lo salari de quinse sous, a Joseph Mensa y que no pugue rebre sinó quatre dinés de comprovar cada trabuquet una vegada lo any.»

63

1631, desembre, 11. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda pagar el treball de pesar la moneda d'or que ha realitzat l'argenter Josep Mensa a la Taula de Canvi.

AHCC, FM, *Consells*, 1631, f. 69

[*Al marge esquerre:*] «Mossèn Mensa.

»E més fonch preposat com mossèn Joseph Mensa, argenter de la present vila, a presos grans treballs en anar y venir a la taula dels canvis de la present vila per a pesar la moneda de or y que demana se remuneren sos treballs. Y que per so diguen son parer, que lo que determinaran se posarà ab executió.

»Sobre assò fonch determinat que-s fassa al dit mossèn Mensa una pòlça de deu reals per sos treballs.»

64

1631, desembre, 29. Cervera

El consell de la vila de Cervera elegeix Josep Mensa regidor del contrast.

AHCC, FM, *Consells*, 1632, f. 15 v

[*Al marge esquerre:*] «Regidor del contrast.

»E més elegiren regidor del contrast a Joseph Mensa, argenter.»

65

1632, desembre, 11. Cervera

El consell de la vila de Cervera acorda pagar el treball de pesar la moneda que ha realitzat Josep Mensa a la Taula de Canvi.

AHCC, FM, *Consells*, 1632, f. 41 v

[*Al marge esquerre:*] «Mossèn Mensa.

»Més fonch preposat per mossèn Joseph Mensa com ell en servey de la taula de la present vila lo present any se és agut de desocupar-se y dextar los affers de sa casa per a venir a la taula a pesar la moneda, axí la que és entrada en la taula com la que n'és ixida, y que per so sien servits de donar-li alguna cosa per llurs treballs.

»Sobre assò lo magnífich consell deslliberà y acordà que al dit mossèn Mensa se li done un parell de capons de sis reals.»

66

1642, gener, 28. Cervera

Els paers de la vila de Cervera fan redactar l'inventari de la fàbrica de moneda.

AHCC, FM, *Actes i negocis*, 1642-1665, f. 5

[*Al marge esquerre:*] «Inventari dels molinets y tallans de fer moneda.

»Die XXVIII mensis ianuarii anno a nativitate Domini M DC XXXXII in villa Cervarie.

»Los magnífichs senyors Pere Giscafrè, Thomàs Armengol, Nicolau Pont y Joseph Torranova, pahers lo any present y abaix scrit de la universitat de Cervera, constituïts personalment en la botiga de la vila de dita universitat de Cervera a hont se fabrica la moneda que la dita universitat bat per compte seu, en presència de Andreu Ferrer, scrivent substitut del discret Pere Campardó, notari y scrivà de la casa de la paheria de dita vila de Cervera, se ha pres y scrit inventari de les coses avall scrites y següents:

[...].

»Ítem un canastó ab ses balances grans.

[...].

»Ítem unes balances de pasar safrà ab 8 pesos de cóurer de pes de onze lliures.

[...].

»Los quals mobles foren atrobats en la predita botiga.

»Los quals an designats Joseph Pont, calderer, Francesc Perelló y Pere Codina y de altres estant presents allí en moltitud copiosa.

»Testes sunt Jaume Calderó, verguer, y Joseph Janer, blanquer, de Cervera.»

67

1661, desembre, 29. Cervera

El consell de la vila de Cervera elegeix Tomàs Mensa veedor del contrast.

AHCC, FM, *Consells*, 1662, f. 9 v

«E més elegiren en vehador del contrast Thomàs Mensa.»

68

1716, desembre, 29. Cervera

El consell de la ciutat de Cervera elegeix Francesc Pont veedor del contrast.

AHCC, FM, *Consells*, 1715-1736, f. 37 v

«E més elegí en vehador del contrast a Francisco Pont.»